

Zorg op leerlingenniveau

'Elke parel is net als elk kind uniek.'

'We proberen zo veel mogelijk tegemoet te komen aan een onderwijs op maat van elk kind.'

'Op die manier krijgt elk kind maximale groeikansen. Zo voelen zij zich goed in hun vel.'

HET KIND CENTRAAL

Zonder kinderen, geen school. Een school bestaat alleen i.f.v. de haar toevertrouwde kinderen aan wie ze onderwijs en opvoeding moeten verstrekken.

De hoofdopdracht van de school is goed onderwijs verstrekken en wat de opvoeding betreft complementair zijn met de ouders.

De hoofdopdracht van de ouders is instaan voor een goede opvoeding en wat het onderwijs betreft complementair zijn met de school.

EVENWICHT TUSSEN DE BEHOEFTE VAN DE GROEP EN INDIVIDU

Het uitgangspunt is de leergroep, meestal is dat de klas. Maar elk kind is verschillend inzake leervermogen (i.f.v. de capaciteit) en leerbehoefte (i.f.v. de persoonlijkheid) en heeft dus een eigen zorgvraag. We trachten met die verschillen zoveel mogelijk rekening te houden door zorgbreed te werken.

De zorgbreedte is niet onbeperkt, er moet m.a.w. een evenwicht gezocht worden tussen datgene waar de groep recht op heeft (o.a. onderwijs volgen volgens het leerplan) en de zorgvraag van de individuele leerling.

ZORGCONTINUÛM

Dat evenwicht is dynamisch, d.w.z. dat de klasleerkracht zich voortdurend moet aanpassen en inspanssen om dat evenwicht te bewaren.

Soms zal de klasleerkracht daarbij hulp nodig hebben van derden (de zorgcoördinator, externen...). Soms zal een leerling bijkomende ondersteuning nodig hebben om het leertempo van de groep te kunnen volgen. Uitzonderlijk kan ook een aanpassing van de leerdoelen nodig zijn en als het probleem de draagkracht van de school overstijgt, kan een verwijzing naar het buitengewoon onderwijs onvermijdelijk zijn.

Het opvoeren van de hulp i.f.v. de zorgvraag van de leerling verloopt geleidelijk en planmatig volgens het zgn. zorgcontinuüm. Het begrip continuüm betekent dat het proces in werkelijkheid soepel moet verlopen en de hulp geleidelijk moet toenemen naarmate de zorgvraag groter wordt.

Bij de uitbouw van kwaliteitsonderwijs staat preventie centraal. Algemene zorg is de wijze waarop de leerkracht een antwoord geeft op de gewone zorgvragen van leerlingen. Daartoe behoren de volgende aspecten:

- In de klas heerst een veilig pedagogisch klimaat, waarin leerlingen zich goed voelen;
- De klas is een krachtige leeromgeving, waarin elke leerling in zijn leerproces ondersteund wordt;
- De leerkracht zorgt voor een gestructureerde basisaanpak;
- In een eerste spontane signalering volgt de leerkracht globaal de ontwikkeling van leerlingen. De leerkracht speelt in op de gewone zorgvragen en biedt eerstelijns hulp;
- De leerkracht gebruikt een flexibele klasorganisatie.

Een eerste spontane signalering

De leerkracht stelt de beginnende moeilijkheden vast. Ook de ouders kunnen moeilijkheden vaststellen en signaleren aan de leerkracht. Wij staan open voor de hulpvragen van ouders.

De leerkracht houdt observaties bij in schoolagenda, observatieschrift... Het eerste signaleringsbesluit is een korte omschrijving van het probleem. Dit kan er als volgt uitzien: Milan komt nauwelijks tot spelen, Mieke werkt zelden een wiskundetaak volledig af, Ellen heeft geen juiste penguip...

De leerkracht gebruikt deze gegevens om het probleem verder te onderzoeken. Hij zoekt daarbij oplossingen om de leerling te helpen.

In de kleuterschool wordt er 2 keer per jaar een klasscreening gedaan. Daarbij gaat het om een algemeen beeld te krijgen van de verschillende ontwikkelingsdomeinen van de kleuter.

De leerkracht plant eerste interventies. Zo kan de instructie herhaald worden voor vier leerlingen in de zorghoek, worden nog meer tussenstapjes voorzien, kan het denkproces met materiaal ondersteund worden... De leerkracht hanteert hierbij een flexibele klasorganisatie (hoekenwerk, contractwerk, remediëringsles...)

In een eerste spontane signalering, heeft de leerkracht vastgesteld dat een (groep) leerling(en) een of meerdere problemen heeft. Hij onderzoekt het probleem en gaat op zoek naar oplossingen.

De leerkracht zoekt hoe hij hulp kan bieden aan de leerling. Hij biedt de hulp aan. Het kan dat de hulp niet leidt tot een oplossing van het probleem. De leerkracht kan hiervoor hulp inroepen van de zorgcoördinator.

Vanuit een gedeelde deskundigheid zoekt de leerkracht samen met de zorgcoördinator naar oplossingen voor de problemen. We proberen na te gaan hoe we de aanpak in de klas en de onderwijsbehoeften van de leerling op elkaar kunnen afstemmen. De zorgcoördinator kan kinderen komen observeren in de klas. De zorgcoördinator neemt de klas over, zodat de leerkracht een leerling of groepje leerlingen extra kan ondersteunen. We zijn ervan overtuigd dat de klastitularis de deskundige van de klas is. **Hij blijft de spil in ons zorgbeleid. De leerkracht doet ertoe!**

We gaan de leerlingen nog intensiever volgen door het hanteren van **een digitaal leerlingvolgsysteem**. De analyse van de bekomen informatie geeft een nog duidelijker beeld van het probleem van de leerling.

Bij **de kleuters** wordt het kleutervolgsysteem ingevuld tegen de oudercontacten die plaats vinden in februari. Dit wordt samen met de ouders besproken. De kleuterleidsters hanteren ook per kleuterklas een begrippenlijst. Op het einde van het schooljaar wordt het volgsysteem opnieuw bekeken om na te gaan hoever ze ontwikkeld zijn. De ouders worden hierbij ook betrokken.

In de derde kleuterklas worden in november en in maart de schoolrijpheidstesten (citotesten) voor alle leerlingen afgenomen. De resultaten hiervan worden op het MDO besproken.

In **het lager** worden de testen van wiskunde en spelling van het leerlingvolgsysteem afgenomen. Dit gebeurt in het begin en in het midden van het schooljaar. Ook worden er AVI- leestesten afgenomen.

Het leerlingvolgsysteem signaleert de leerkracht over problemen die leerlingen hebben. Na analyse kan het zijn dat verder diagnostisch onderzoek aangewezen is.

Op basis van alle bekomen informatie worden hulpvragen geformuleerd. De hulpvragen worden gezamenlijk besproken in het **multidisciplinair overleg (MDO)**. Hierin overlegt de leerkracht met de zorgcoördinator, CLB medewerker, directie en eventueel externen (logopedisten, kinesisten,...). De vergadering analyseert de gegevens, zoekt en plant interventies om de leerling verder te begeleiden.

In **de kleuterklassen** gaan we op zoek waar deze kleuter nood aan heeft. We maken een balans op. Welke kenmerken spelen bij de kleuter en omgeving in zijn/haar voordeel, zijn mooi om te zien, bieden kansen? Welke kenmerken spelen bij de kleuter en omgeving in zijn/haar nadeel, zijn zorgwekkend, vormen een obstakel. We gaan op zoek naar de onderwijsbehoeften van de kleuter.

In **de lagere school** gebruiken we een MDO- formulier, gebaseerd op de handelingsgerichte diagnostiek. Daarin gaan we beschrijven wat we al aan het probleem gedaan hebben. Wat het effect was. Aan de hand van dit formulier gaan we op het MDO de leerling verder bespreken. Wat heeft deze leerling verder nodig om dit doel te bereiken? En hoe ziet het gewenst onderwijsaanbod er dan concreet uit? We gaan van het principe uit dat de voorstellen voor alle partijen haalbaar moeten zijn. Voor de leerkracht, het kind, de ouders. Het kan zijn dat de beschikbare gegevens onvoldoende zijn om gericht te handelen. Dan moet verder diagnostisch onderzoek gebeuren. Niet- taakgericht onderzoek valt onder de verantwoordelijkheid van de CLB- medewerker of andere externen en gebeurt steeds na goedkeuring van de ouders.

De rol van het CLB in het MDO staat beschreven in de bijzondere bepalingen.

Het MDO vindt plaats begin oktober, in februari en juni of op vraag van de leerkracht. De leerkracht, de directeur, de zorgcoördinator, externen als CLB-medewerker, medewerkers uit revalidatiecentrum,... kunnen deelnemen aan een MDO.

De deelnemers brengen alle gegevens samen.

De gegevens kunnen komen:

- van een eerste spontane signalering;
- uit het leerlingvolgsysteem;
- uit verder diagnostisch onderzoek;
- van logopedist, kinesist, revalidatiecentrum;
- uit gesprekken met de leerling en de ouders;
- ...

De bekomen gegevens worden geanalyseerd. De vergadering komt tot een voorstel van handelen voor een (groep) leerling(en). Gemaakte afspraken worden in een handelingsplan vastgelegd.

Het handelingsplan is een schriftelijke neerslag van de manier waarop we voor een (groep) leerling(en) zal handelen.

Een doordachte stapsgewijze aanpak wordt uitgestippeld om het onderwijsaanbod af te stemmen op maat van een (groep) leerling(en).

Het handelingsplan is het resultaat van het continu inspelen op de volgende vragen:

- Wat weten we over die (groep) leerling(en)?
- Welk resultaat, welke vooruitgang hebben we geboekt?
- Wat willen / kunnen we met die groep leerling(en) bereiken?

Al deze gegevens worden bewaard in het digitaal leerlingdossier “Volg”.

Het is de bedoeling dat we samen met de leerkracht, het kind, de ouders tot een aanpak komen waar we allen achter staan. We communiceren hierover open en transparant. Zo bepalen we van bij het begin ‘waar we naartoe willen met deze leerling, deze leerkracht en deze ouders’. Wat willen we bereiken? Dat doel bepaalt de activiteiten die we al dan niet zullen ondernemen. Wij houden van een open communicatie. Daarin wordt duidelijk gesteld dat we een aanpak, onderwijsaanbod zoeken waar iedereen zich kan in vinden, dat voor iedereen haalbaar is.

Behandelen van en het leren omgaan met leer- en ontwikkelingsstoornissen.

Bij leer- en ontwikkelingsstoornissen is een diagnose belangrijk.

Op school vinden de leerkrachten informatie over leer- en ontwikkelingsstoornissen in een map in de zorgklas. Deze map wordt aangevuld en actueel gehouden door de zorgcoördinator.

Het stellen van een juiste diagnose is werk voor gespecialiseerde mensen.

Het voorbereiden van een diagnose i.v.m. (leer)stoornissen is teamwerk:

- Multidisciplinair bespreken we onze bevindingen met deskundige externen (CLB-medewerker, logopedist, erkende revalidatiecentra, arts, ...);
- alle betrokkenen informeren elkaar over de leerling en gaan ruimer kijken dan alleen het probleem.

Het stellen van de diagnose van een leerstoornis is de taak van gespecialiseerde mensen. Om een goede diagnose te stellen is het noodzakelijk dat:

- de school weet wanneer een leerling iets moet kennen;
- Gezichts- en gehoorproblemen uitgesloten worden;
- de school uitsluit dat de vastgestelde leerachterstand te maken heeft met:
 - afwezigheid van de leerling op momenten waarop belangrijke leerstof gegeven wordt;
 - het missen door de leerling van noodzakelijke bouwstenen om elementaire kennisstructuren en competenties op te bouwen. (missen van schakeldoelen);
 - het niet beter kunnen (intelligentie);
 - socio-emotionele problemen (faalangst, echtscheiding, een bedreigend opvoedingsklimaat...);
 - aandachtsproblemen.

Om de leerling optimaal te helpen is het voor zowel de leerling, de ouder als de leerkracht goed om een juiste diagnose te hebben. De diagnose is geen doel op zich, maar een middel om goed te kunnen adviseren. We proberen tot adviezen te komen die haalbaar en bruikbaar zijn. De ouders en het kind moeten er achter staan. Als je er de zin van inziet, ben je ook meer gemotiveerd om je ervoor in te zetten.

Na de diagnose volgt de begeleiding.

Op school kan heel wat gebeuren. Met een goede ondersteuning kan de leerkracht samen met de zorgcoördinator heel wat bereiken.

Sommige leerlingen hebben naast die goede begeleiding, nog extra ondersteuning nodig.

Compensaties, onderwijsmaatregelen die het tekort opvangen, kunnen aangeboden worden. Dit wordt vastgelegd in een begeleidingsplan voor kinderen met bijzondere noden. Dit begeleidingsplan wordt minimum op het laatste MDO van het schooljaar geëvalueerd en bijgestuurd. Dit begeleidingsplan wordt met de ouders en wanneer het kind rijp genoeg is, samen overlopen. Er wordt ook telkens een handtekening gezet voor kennisname.

De school is niet altijd in staat voldoende hulp te bieden aan leerlingen met leer- of ontwikkelingsstoornissen. De leerling kan hulp krijgen van mensen of diensten buiten de school. De hulp is slechts effectief als ze in nauwe samenwerking met de school plaats vindt. De zorgcoördinator zorgt voor de communicatie tussen de school en externe hulpverleners. Alle hulp op elkaar afstemmen is onze boodschap.

Zorg die de school overstijgt.

De draagkracht van een gewone basisschool voor de opvang van leerlingen met specifieke onderwijsnoden is beperkt. Dit is ook voor onze school. Wanneer wij niet over de nodige deskundigheid beschikken om een bepaalde leerling in zijn ontwikkeling goed te begeleiden, dan zoeken wij steun zoeken bij externen.

We proberen eigen initiatieven te ontwikkelen (vb. curriculumdifferentiatie). We werken ook samen met scholen van zowel gewoon als buitengewoon onderwijs, met revalidatiecentrum, logopedist, ...

Wij staan open voor GON- begeleiding, revalidatie binnen de school.

Samenwerken met externen die de leerlingen buiten de schooluren begeleiden

Heel wat leerlingen worden naschools begeleid door externen: logopedist, revalidatiecentrum, kinesist, psycholoog... In principe wordt de hulp door de ouders gekozen.

Om de ontwikkeling van de leerling zo goed mogelijk te laten verlopen is hierover evenwel een vlotte communicatie tussen ouders en school noodzakelijk.

Doorverwijzen

Wanneer de draagkracht van de school, de leerkracht; de ouders en/of het kind overstegen wordt, zullen wij overwegen om leerlingen door te verwijzen. Als de inspanningen echter niet resulteren in een beter functioneren en in een beter welbevinden van de leerling, dringt zich een overstap naar een andere school op. Een andere school die beter kan inspelen op de specifieke behoeften van de leerling.

Wij willen daartoe een checklist 'besluitvorming handhaving in gewone school of verwijzing naar buitengewoon onderwijs' invoegen.

Met deze checklist beogen we transparantie naar de ouders toe. Het is duidelijk waarom we tot onze aanbevelingen komen. De stappen die men zal zetten- of juist niet zetten- zijn dan helder.

Het is belangrijk dat het schoolteam en het CLB de ouders en de leerling empathisch ondersteunen. Dit vraagt tijd en respect voor gevoelens... Ouders en leerling worden van meet af actief betrokken bij de mogelijke overstap. Het schoolteam en de CLB-medewerker bespreken samen met de ouders en de leerling de vastgelopen situatie. Er wordt een overzicht gemaakt van de specifieke noden waaraan de betrokken leerling behoefte heeft. Er wordt contact gelegd met mogelijke scholen die een antwoord kunnen geven op de specifieke noden van de leerling.

We bewijzen onze professionaliteit door:

- de ouders tijdig te informeren over de problemen;
- de ouders regelmatig en op voorhand te contacteren;
- voldoende tijd te nemen voor oudercontacten;
- moeilijke gesprekken te plannen op rustige momenten;
- de gesprekken goed voor te bereiden;
- met het team eenduidig eerlijke en correcte informatie te geven;
- samen met het CLB of zorgcoördinator een bezoek te organiseren aan de mogelijke scholen.
- ...

Uiteindelijk beslissen de ouders, welke school het best tegemoet komt aan de specifieke noden van hun kind.

